

FÅGLAR I VÄSTMANLAND

**50-år med VOF
1969 - 2019
Det ska vi fira!**

Nr 1 - 2019

Fåglar i Västmanland

Nr 1, 2019

Årg 50, ISSN 1404-3297

Fåglar i Västmanland utges av Västmanlands Ornitologiska Förening (VOF) och utkommer med 3-4 nummer per år. Tidningen skickas med post till alla medlemmar

Redaktör

Christina Bredin

Ansvarig utgivare

Johan Karlsson

Distribution

Ulf Carlsson

VOF på nätet:

Hemsida: www.vof.birdlife.se

Facebook grupp: [Fåglar i Västmanland](#)

Facebook sida: [Västmanlands Ornitologiska Förening](#)

Medlemsavgift

Vuxna 160 kr

Familjemedlemskap 200 kr

Ungdom under 20 år 60 kr

Plusgiro 10654-2

Swish 123 577 0318

Tryck: PrimaTryck, Hallstahammar

OMSLAGSBILDERNA:

FRAMSIDA: TOFSMES, LENNART WAARA

BAKSIDA: ORMVRÅK, CHRISTER PETTERSSON

Västmanlands Ornitologiska Förening (VOF)

Föreningen är en ideell, obunden sammanslutning som verkar för att bevara ett rikt fågelliv och öka kunskapen om fågelfaunan i Västmanland. Fågelskydd har spelat en central roll i föreningen sedan tillkomsten av VOF 1969. Inom styrelsen arbetar fågelskyddskommittén aktivt med flera konkreta projekt. Gruppen fungerar även som länk till myndigheter i frågor som rör fågelskydd. VOF arrangerar exkursioner och sammankomster och driver på olika sätt föreningens frågor. VOF är en regionalförening i BirdLife Sverige.

STYRELSE

Ordförande

Johan Karlsson, 070 666 0727
johan.karlsson.vof@gmail.com

Vice ordförande

Christina Bredin, 070 634 4120
christina.bredin@telia.com

Kassör

Inger Kjellberg, 070 170 9102
inger.kjellberg@gmail.com

Sekreterare

Marjatta Ericson, 070 600 0827
marjatta.ericson@telia.com

Fågelskyddsansvarig

Niclas Lignell, 070 770 57 79
n.lignell@gmail.com

Övriga ledamöter

Kalle Källebrink, 070 640 0501
kalle.kallebrink@gmail.com

Seppo Leppälampi, 076 645 9780
seppoleppalampi@hotmail.com

Andreas Porswald, 070 758 7895
andreas.porswald@gmail.com

Jacob Rudhe, 076 252 0696
jacobrudhe@hotmail.com

INNEHÅLL

Vår ordförande	Sid 5
Program	6-11
Artrallt 2019	12-13
Artrallt i backspegeln	14
Daglediga 20 år	15
VOF 50	16-17
Pärugglans hoande	18-19
Tofsmesen	20-21
Tjusningar med bilfritt	22-23
Svalor på sjöbotten	24-25
Rödstjärten på Hälleskogen	26-28
Studier från sovrumsfönster	28-29
Saxat ur gamla FIV	30-31
Inhängt	32
Vinterutflykt till Ekeby våtmark	33
Notiser	34
Västmanlands lokala klubbar	35

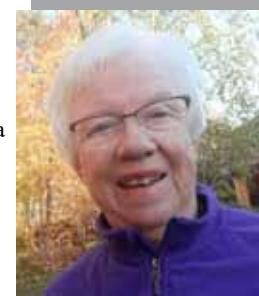

Osignerade artiklar är skrivna av redaktören.

Fina bilder gör tidningen trevligare att läsa. Stort tack till fotograferna som ställt sina bilder till förfogande i detta nummer:

Lillebror Hammarström
Filip Jansson
Ole Jonsson
Johan Karlsson
Sören Larsson
David Liderfelt
Jörgen Lindberg
Chrityna Lindquist
Tomas Nilsson
Tina Nordberg
Christer Pettersson
Lennart Waara

Redaktören

I år fyller VOF 50 år och det kommer vi att fira på många olika sätt. Redan på årsmötet i februari firade vi med en riktigt läcker tårta. Du kan se en bild på underverket på sid 16. Programmakarna Johan och Marjatta har satt ihop ett fint exkursionsprogram för våren och sommaren. Alla som deltar i någon av dessa aktiviteter får en jubileumssittdyna.

Daglediga firar 20 år i år och det kommer de att fira bl.a. med en utställning som visar deras verksamhet.

Som du förstår när du bläddrar vidare i tidningen har jag fått låna en uppsättning tidningar från VOF:s allra första år. Stort tack till Leif Johansson som värdar dessa ömt och nu har vänligheten att låna ut dem. Jag har saxat intressanta inlägg och artiklar ur dessa till detta nummer och det kommer att bli fler framöver i tidningen.

Ugglelyssnarveckan står nu för dörren. Då kan väl artikeln om pärlugglans hoande på sid 16-17 passa. Den är skriven 1970 och är med största säkerhet lika relevant idag.

Christina Bredin
christina.bredin@telia.com

Fotoexperter inom Audio Video

AUDIO VIDEO

Vasagatan 22, Västerås
Tel. 021-186700,
butik@eggeborns.se

Västmanlands största foto & kikarsortiment!

Kom in i butiken och prova ut den kikare som passar just dig. Vi jobbar med välkända varumärken och har produkter i alla prisklasser. Hos oss hittar du allt från barnkikare & lappar till professionell fotoutrustning.

www.eggeborns.se

Vår ordförande Johan har ordet

För ett år sedan skrev jag om hur jag såg fram emot i år. Ett jubileumsår där vi firar 50 år. Men också ett spännande år med förändringar i föreningen som påbörjades i och med årsmötet förra året.

Då lovade jag att styrelsen skulle arbeta fram ett riktigt förslag för att ta första steget med fullt integrerat medlemskap mellan oss och vår riksförening BirdLife Sverige.

Vi i styrelsen har arbetat fram ett förslag på nya stadgar som reglerar detta och ett första steg skedde när vi beslutade att anta dessa stadgar på årsmötet den 9 februari. För att dessa stadgar ska kunna fastslås krävs dock ytterligare ett årsmötesbeslut och vi kommer därför att kalla till ett extra årsmöte för detta. Mer oroväckande och angeläget är att vi tyvärr står utan valberedning vilket vi absolut behöver.

Ett utvidgat samarbete mellan Västmanlands alla lokalklubbar och VOF pratar jag gärna om och från min sida är det mer prat än verkstad, men så ska det vara. Om man som jag förespråkar ett bredare engagemang där lokalklubbar och enskilda medlemmar betyder mer så måste det engagemanget byggas underifrån inte från toppen, där jag just nu befinner mig.

Valberedningen har här en nyckelroll och det syns tydligt på rekryteringen till styrelsen var valberedningen är baserad. De senaste åren har vår valberedning bestått av medlemmar i Västerås med fler västeråsare i styrelsen som följd.

Så nu vill jag sträcka ut en hand till alla medlemmar som också är aktiva i lokalklubbar. Kan inte ni hjälpa oss att bli en förening för hela Västmanland. För det behövs för att få till ett arbete mot ett förbättrat fågelskydd, bättre fågelforskning och ett större fågelintresse på riktigt.

Men som jag nämnde i inledningen är det inte bara allvar och hårt arbete som väntar i år. Vi ska också fira att vi fyller 50 år. Boka redan nu in lördag den 16 november. För då kommer vi att ha en jubileumsfest.

Johan Karlsson
070-666 0727

Vi ses i fält
Johan

Nattkvist Svalgården

Öland

8 bäddar i dubbelrum
Exkursionsprogram
Fågelguidningar
Fågelkurser
Frågor om fåglar?
Välkomna till
www.svalgarden.se
070-558 59 70

PROGRAM

Vår – sommar 2019

Vår exkursionsverksamhet vänder sig främst till våra medlemmar, men det finns inget medlemskrav för att delta vid enskilda exkursioner eller utflykter. Gillar man det vi gör tror vi att man blir medlem. Om vi erbjuder en öppen verksamhet får fler chans att se vad vi gör och ta del av vår gemensamma kunskap och på så sätt ökar vi intresset för fåglar och naturen i Västmanland.

Vår ambition är att erbjuda två större utflykter per år, heldag eller med övernattnig. En på våren och en på hösten. Mellan dessa erbjuder vi kortare exkursioner minst en gång i månaden då vi besöker kända och okända lokaler med varierande svårighetsgrad på skådningen.

För att det ska bli lättare att se om en programpunkt passar just dig så klassificerar vi våra exkursioner utifrån svårighetsgrad. Foto Johan Karlsson om ej annat anges.

MARS 16 - 24 – UGGLEVECKAN

FOTO: JÖRGEN LINDBERG

Vecka 12 är det dags för vår årliga ugglevecka med flera exkursioner och aktiviteter i uggle-skogarna runt om i Västmanland.

Varje år under 9 nätter sammanställs alla observationer i landskapet. Samtidigt samlas lokalklubbar och fågelintresserade och åker runt och lyssnar eller skådar.

Eftersom ugglor följer sorkarnas population så varierar resultaten år till år. Även väder under uggleveckan spelar en viss roll för resultaten.

Datum: vecka 12, 16-24/3

Ansvarig: Sören Larsson, 070-56 78 725, soren20@telia.com

MARS 22 – UGGLELYSSNING

Tidigare utlyst ugglelyssning 23/3 blev snabbt fullbokad. Därför kommer vi att hålla en extra ugglelyssning fredag den 22/3.

Eftersom vi fortfarande måste hålla antalet bilar nere för att kunna hålla tillgängligheten på smala skogsvägar tillräcklig så är även denna extra exkursion begränsad till 15 deltagare. Först till kvarn

Anmälan: till Johan Karlsson, 070-6660727 johan.karlsson.vof@gmail.com

Deltagare: max 15 deltagare

Ledare: Johan Karlsson

Samling: 17:00 Vallby P, Västerås

Svårighetsgrad: medelsvår skådning

Fysisk krävande: vi åker bil mellan olika observationsplatser och går kortare sträckor.

Målarter: ugglor.

Det är svårt att hitta ett bättre landskap än Västmanland när det kommer till ugglor. Av Sveriges 11 ugglearter är det bara tornugglan som aldrig är sedd här och fjällugglan är en ytterst sporadisk vintergäst. Hökuggla och jordegga ses årligen och åtminstone hökugglan har häckat här så sent som 2017.

APRIL 27 – HELDAGSEXKURSION TILL HORNBOGASJÖN

Hornborgasjön är för den stora allmänheten känd för sin trandans, men sjön är också Sveriges bästa doppinglokal där man kan se alla Europas doppingar och den sällsynta svarthalsade doppingen är där ganska talrik. Sjön är också en viktig rastlokal för många änder. Vi kommer att starta vid fågeludden där vi också planerar ett besök på Naturum Hornborgasjön. Därefter skådar vi oss runt sjön medsols för att utnyttja solljuset bäst. En heldagsutflykt med tidig start och tre timmars bilresa dit och hem, kräver rejäl matsäck.

Ledare: gruppskådning utan ledare

Anmälan: till Johan Karlsson, 070-6660727

johan.karlsson.vof@gmail.com

Samling: 05:00 vid Vallby P, Västerås.

Åter: tidigast 19:00

Svårighetsgrad: medelsvår till Avancerad skådning

Fysisk krävande: Tillgängligheten kring sjön är god, men beroende på hur dagen blir kan det bli en del förflyttningar. Dyker det upp någon raritet kan det bli snabba sådana.

Målarter: doppingar och rastande änder

MAJ 4 – FÅGELTORNSKAMPEN

FOTO: TINA NORDBERG

SOF-Birdlifes årliga evenemang, där olika fågeltorn i landet tävlar mot varandra om att se flest arter från samma torn under en dag.

Anmälan: Ingen individuell anmälan, men vill du anmäla ett eget torn och tävla måste detta anmälas till SOF. Meddela i så fall också oss detta så att vi kan få med just ert torn i infon på vår hemsida.

Tid: 05:00-13:00

Plats: Olika fågeltorn i Västmanland som meddelas på hemsidan och på Facebook.

MAJ 5 – FÅGELSKÅDNINGENS DAG

Första helgen i maj genomförs fågel-skådningens dag, med aktiviteter på flera fågellokaler runt om i landet. Våra lokalföreningar brukar ha olika evenemang för allmänheten på sina favoritställen.

Mer information om detta kommer att finnas på hemsidan och på Facebook när det närmar sig maj.

VOF kommer att ha ett samarrangemang med Naturskolan i Asköviken söndagen den 5/5 med tipspromenader och guidade turer. Fågeltornet kommer att vara bemannat från kl 7:00 till kl 13:00.

ONSDAGSVANDRINGAR I MAJ OCH JUNI

MAJ 15 – HÄSSLÖ

Ledare: Johan Karlsson och Marjatta Ericson
Anmälan: ingen anmälan behövs
Samling: 18:00 vid Kanotklubbens parkering vid Björnöbron.
Svårighetsgrad: nybörjarvänlig skådning
Fysisk krävande: 5 km att gå
Målarter: sångare, rördrom, gök, vattenrall, mm

MAJ 29 – HÄSSLÖ

Ledare: Johan Karlsson och Marjatta Ericson
Anmälan: ingen anmälan behövs
Samling: 18:00 vid Kanotklubbens parkering vid Björnöbron.
Svårighetsgrad: nybörjarvänlig skådning
Fysisk krävande: 5 km att gå
Målarter: sångare, rördrom, gök, vattenrall, mm

MAJ 22 – TEGELUDDEN

Ledare: Johan Karlsson och Marjatta Ericson
Anmälan: ingen anmälan behövs
Samling: 18:00 vid Kanotklubbens parkering vid Björnöbron.
Svårighetsgrad: nybörjarvänlig skådning
Fysisk krävande: 5 km att gå
Målarter: sångare, rördrom, gök, vattenrall, mm

JUNI 5 – ASKÖVIKEN

Ledare: Torbjörn Hegedüs
Anmälan: ingen anmälan behövs
Samling: 18:00 parkeringen vid Askö gård
Svårighetsgrad: nybörjarvänlig skådning
Fysisk krävande: 5 km att gå
Målarter: ångare, rördrom, gök, vattenrall, mm

JUNI 15 – NATTFÄGELLYSSNING

Ett nattligt äventyr på krokiga vägar för att kunna höra våra nattaktiva sångare. Vi startar sent och börjar i fält vid solnedgången och kör till soluppgång dagen efter. Under nattens resa kommer vi att besöka flera olika biotoper för att få så stor artrikedom som möjligt.

Anmälan: till Johan Karlsson, 070-6660727
johan.karlsson.vof@gmail.com

Ledare: Johan Karlsson
Deltagare: max 16 deltagare
Samling: 22:00 vid Vallby P, Västerås.
Svårighetsgrad: medelsvår till avancerad skådning
Fysisk krävande: vi åker bil mellan olika lokaler
Målarter: nattaktiva fåglar som nattskär, vaktel, kornknarr, sångare och ugglor.

JULI /AUGUSTI – STRÄCKSKÅDNING VID KVICKSUNDSBRON

På sin väg mot vinterkvarteren följer tärnor och mås Mälaren västerut mot Hjälmaren, Vättern och Vänern för att nå Västerhavet. Då de helst flyger över vatten utgör Kvicksund en flaskhals som vid gynnsamma väderförhållanden trycker ned fågelsträcket som då kan räknas i stora mängder.

Förutom måsfåglar sträcker här också en del vadare och rovfågel.

Ett samarrangemang med Ornitologiska Klubben i Eskilstuna.

<http://oke.sormlandsornitologerna.se/>

Datum: 18/7 - 24/7 - 31/7 - 7/8

Ingen anmälan

Information: Johan Karlsson, 070-6660727
johan.karlsson.vof@gmail.com

Samling: 18:00 vid Kvicksundsbrons södra fäste

Svårighetsgrad: medelsvår skådning

Fysisk krävande: vi står still under ett antal timmar

Målarter: tärnor, mås, trut, vadare och rovfågel

Håll alltid utkik på hemsidan och Facebook för aktuellt program.

AUGUSTI 24 – VADARSKÅDNING VID FYSINGEN

I augusti passerar stora mängder vadare Mälardalen och de rastar gärna på strandängar vid våra slättsjöar.

Fysingen vid Rosersberg norr om Stockholm erbjuder en bekväm och väl tillgängliggjord skådning med fågel på nära håll. Fina plattformar och lättpromenerade vägar. Dit åker vi en eftermiddag i slutet av augusti för att framförallt titta på vadare.

FOTO: JÖRGEN LINDBERG

Alla deltagare i våra aktiviteter får ett jubileumssittunderlag.

Anmälan: till Johan Karlsson, 070-6660727
johan.karlsson.vof@gmail.com

Ledare: Johan Karlsson

Samling: 13:00 vid Vallby P, Västerås.

Svårighetsgrad: nybörjarvänlig skådning

Fysisk krävande: vi promenerar på väl tilltagna promenadstigar och spänger

Målarter: vadare, gäss, änder

I alla våra evenemang samarbetar vi med Studieförbundet.

Program Rapphönan

Vi träffas första måndagen i månaden kl. 18.00.

Inneträffarna i Studieförbundets lokal Pilgatan 8 i Västerås. Alla fågelintresserade tjejer är hjärtligt välkomna. Ta med fika. Rapphönan deltar även i VOF:s ordinarie utflykter.

APRIL - måndag 1/4

Uteträff

MAJ - ONSDAG 1/5

Heldagsutflykt till Tåkern

MAJ - måndag 6/5

Uteträff

JUNI - måndag 3/6

Uteträff

Rapphönan fyller 10 år!

Det firas med nationell träff på Öland 9-11 augusti och firande i samband med Falsterbo Bird Show 30 augusti - 1 sept.

Rapphönan bildades 28 februari 2009 av en grupp skådartjejer från Stockholmstrakten på initiativ av Gigi Sahlstrand. Vi hade under en tid diskuterat behovet av ett nätverk för tjejer som skådade aktivt, eftersom vi på den tiden inte var så många.

Det florerade flera namnförslag, men man enades till slut om Rapphönan som vi tyckte var ett kul namn – och vi skådartjejer är rappa och trivs i flock!

Rapphönan är ett fristående nationellt nätverk för tjejer som skådar fågel. Syftet med Rapphönan är att coacha tjejer som skådar, eller vill börja, samt att underlätta för dem

Kontaktpersoner:

Christina Bredin, 070 634 4120

Marjatta Ericsson, 070 600 0827

att lära känna varandra och engagera sig i fågelföreningarna.

Rapphönan har idag ett tiotal lokala grupper där medlemmarna håller kontakt med varandra och om möjlighet finns anordnar exkursioner, skådarpubar med mera.

Rapphönan har fått mycket publicitet i media tack vare eldsjälarna Eva Stenvång-Lindqvist och Gigi Sahlstrand. Dessa båda står bakom boken Börja skåda fågel.

Fler kvinnor med fågelintresse har fångats upp och via Rapphönan funnit vägen in till fågelföreningarna. De lokala grupper som bildats under dessa tio år har här betytt oerhört mycket.

- Fler skådande kvinnor har blivit "sedda" och tagit plats i fågelföreningarnas styrelser, såväl på lokal/regional som nationell nivå.

- Fler kvinnor företräder fågelskådningen som intresse, både nationellt, regionalt och lokalt. Tidigare var företrädarna nästan uteslutande män.

Program Daglediga

Inomhusträffar torsdagar i Studieförbundets lokaler, Pilgatan 8C

Västerås börjar alltid kl 14.00 och slutar efter ett par timmar. Du är välkommen dit utan föransmälan. Vissa gånger har vi ett i förväg bestämt program med inbjudna föreläsare, andra gånger deltar vi själva med våra egna erfarenheter och visar bilder, filmer eller tar upp frågor till diskussion.

Dagsutflykterna startar oftast på morgonen och vi är ute 4-5 tim. Samling vid Vallby Friluftsmuseum P. för samäkning. Milersättning 8 kr/mil till fören. Tider och utflyktsmål kan ändras. Titta på VOF:s hemsida för aktuell information. Anmäl dig senast dagen före.

14-mar Ängsö/Havsörn.

Samling Vallby 09.00. Anm Sten Ove Sandell 073-544 56 20.

18-21 mars Ugglelyssnarkväll/daglediga.

Vilken kväll vi ger oss ut beror på väder och vind. Samling 18.00 på Vallby P.

Anm och info Erik Westman 073-023 85 90.

25-29 mars Orrkojan/Orrspel. Samling 04.00.

Intresseanmälan senast 1 mars till Lennart Urby 070-317 55 42.

04-apr Svartådal/Frövisjön.

Samling Vallby 09.00. Anm Bo Askerin 070-172 26 50.

11-apr Gnien/Högbymaden/Turkiesjön.

Samling Vallby 08.00. Anmälan Sten-Ove Sandell 073-544 56 20.

25-apr Strängnäs/Fältstationen Rödrömmen.

Samling Vallby 08.00. Anm Lennart Urby 070-317 55 42.

02-maj Vånsjöåsen/Hjälstaviken. Samling Vallby parkering 09.00.

Anm Bo Askerin 070-172 26 50.

09-maj Asköviken/Lövstagömslet.

Samling 08.00 Vallby/08.20 Lövstagömslet. Anm Gunnar Nordesjö 073-091 70 16 eller 021-18 80 55.

16-maj Hällefors/Knuthöjdsmossen/Smålom. Heldagsresa.

Samling 07.00 Vallby. Anm Sten-Ove Sandell 073-544 56 20.

23-maj Avslutning.

Program meddelas senare.

Höstterminen 2019 startar 22 augusti med utflykt till Hjälstaviken. Samling Vallby P 09.00. Anm Lennart Urby 070-317 55 42.

Kontaktpersoner dagledigas verksamhet:

Bo Askerin	070 – 172 26 50
Britt Björkman	073 - 096 85 20
Erik Westman	073 - 023 85 90
Gunnar Nordesjö	073 - 091 70 16
Göran Johansson	070- 684 73 85
Lennart Urby	070 - 317 55 42
Sten-Ove Sandell	073- 544 56 20
Ulla Stengärde	073- 984 29 46

Studie
främjandet

Artrallyt 2019

Glada vinnare Mikael Hedman och Jörgen Lindberg

Med tangerat rekord på 59 arter vann lag Häppstars årets Artrally. Vi var 111 deltagare i 34 lag, som gjorde upp om de åttåvårda priserna. 40 kvinnliga deltagare och 5 renodlade damlag var också rekord.

Som vanligt samlades deltagarna i Westerqvarn där prisutdelningen hölls efter det att pytt-i-panna traditionellt inmundigats. I år hade kocken dock glömt stuva pytten, men den gick ner ändå.

Med 77 % togs Tofsmesen hem av lag Ny Allians som tävlade i Arboga. Niclas Lignell, Patrik Rhönnstad, Hannes Lignell, Mikael Rhönnstad,

Eko-skådning talas det om och i år hade vi två lag som körde EKO-rally. Psyklisterna som cyklade och Det går ju så bra, som sin vana trogen promenerade. Miljövänligare än så kan man knappast skåda.

Så här glada blev Gnutta Flax - Thomas Norrman och Stefan Johansson - när de i år igen vann Pilgrimsfalken för flest arter i Hallstahammar

Bästa lag i Skinnskatteberg får en Kungsfiskare och det blev lag Hedmaffian. Gudrun Eriksson-Lindgren, Karin Sorvari, Veli-Matti Sorvari, Kristina Fernroth-Börjel, Sven-Arne Örn

Placering	Lag	Antal	Artlista		
1	Häppstars	59			
2	Swift	57	Bergfink	Kattuggla	Snösparv
2	Ny Allians	55	Berguv	Knipa	Sparvhök
4	Tofsviporna	53	Björktrast	Koltrast	Sparvuggla
4	Lag Hugin	53	Blåmes	Korp	Spillkråka
6	Mockingjays	52	Bläsand	Kricka	Stare
7	Psyklisterna	51	Bofink	Kråka	Steglits
8	Kenograbbarna	49	Domherre	Kungsfiskare	Stenfalk
10	Köping Kingsfishers	47	Dubbeltrast	Kungsfågel	Stenknäck
10	Smilfinkarna	47	Duvhök	Kungsörn	Stjærtmes
10	Blackriver dippers	47	Entita	Mindre hackspett	Storskrake
12	Sett Nått?	46	Fiskmå	Mindre korsnäbb	Strömstare
12	Gnutta Flax	46	Fjällvråk	Nötkråka	Större hackspett
14	Tittut	45	Forsärla	Nötskrika	Större korsnäbb
15	Hackspettorna	44	Gråhäger	Nötväcka	Svarthätta
16	Falcon Guld	43	Gråsiska	Ormvärk	Svartmes
17	Näst värst i väst	41	Gråsparv	Orre	Sånglärka
18	Korplaget	40	Gråtrut	Pilfink	Sångsvan
18	Det går ju så bra	40	Gräsand	Pilgrimsfalk	Talgoxe
20	Salaligan	39	Grönfink	Pärluggla	Tallita
21	Rödhakarna	36	Gröngöling	Rapphöna	Tamduva
21	Näsbyholken	36	Grönsiska	Ringduva	Tjäder
21	Hummingbirds	36	Gulspurv	Råka	Tofsmes
24	Skogsskådarna	35	Gärdsmyg	Rödhake	Tornfalk
24	Great Tits	35	Havstrut	Sidensvans	Trädkrypare
24	Hedmaffian	35	Havsörn	Skata	Turkduva
27	Gröngölingarna	33	Järnsparv	Skrattmå	Varfågel
27	Birdy nam nam	33	Järpe	Skäggmes	Vinterfågel
27	Team Fagersta	33	Kaja	Smådopping	hämpling■
27	Lappland	33			
31	Skogstrollen	32			
32	Umgåsarna	30			
32	Lyckhem	30			
34	Rosendal	24			

Prisbordet

Catarina och Lena, pigga tjejskådare som gått hela dagen i Det går ju så bra.

Artrallyt i backspegeln

Mikael och Patrik Rhönstad vinnare 2002. Och likaså 2003 då laget utökats med Magnus Nyström.

Pentti Tatti, Niclas Lignell och Markus Rehnberg tog hem priset 2004.

2013 nya vinnare, Bosse Eriksson och, Torbjörn Hegedüs, Hasse Berglund saknas på bilden.

Prisutdelning i det första Artrallyt 2001 där 18 lag deltog. Niclas Lignell tar emot priset för sitt lag av Ulf Carlson. Laget som bestod av Magnus Hellström, Niclas Lignell, Markus Rehnberg, Pentti Tatti noterade 58 arter.

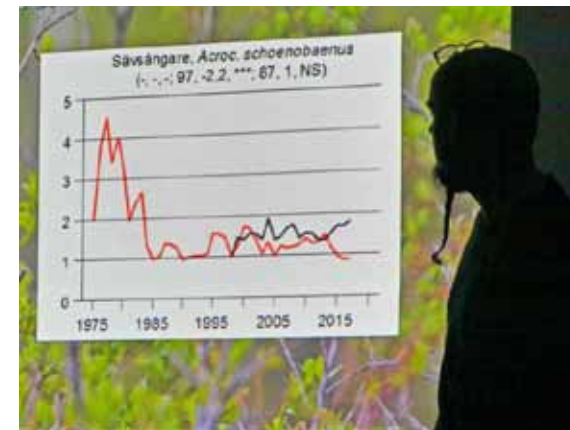
Niclas och Hannes Lignell och Ludwig Jonsson vinnare 2008 ovan och 2016 nedan still going strong.

Daglediga firar 20 år

Text & foto: Lennart Urby

Den 7 februari firade daglediga 20 år. Martin Green från Lunds Universitet, uppväxt i Västerås och känd av de flesta, gästade jubileet med ett intressant och uppskattat föredrag om hur det blev som det blev inom fågelvärlden. Träffen var välbesökt och firades med tårta, föredrag, mingel och minnen.

Tanken med Daglediga började med att undertecknad träffade en klasskamrat från folkskoletiden, Sten-Ove Sandell och vi började fundera över att vi som ny-pensionärer och fågelintresserade borde träffas. Frågan väcktes sedan på ett VOF-möte i Fagersta om att starta en äldre avdelning. Och så blev det. Daglediga blev en sektion inom VOF för de som är rika på år och disponerar sina dagar fritt från yrkeslivet.

Från början var vi knappt en handfull men växte snabbt och är nu närmare sextio medlemmar i nätverket. Det har faktiskt hänt att de som jobbar tagit semester och följt med på våra resor. Det har också hänt att undertecknad har fått en "uppsträckning" för att vi åker på vardagar och inte på helger så att de som jobbar kan följa med.

Att vi gör utflykter och resor på vardagar har sina poänger och fördelar. Ofta när det är "högtryck" får vi svar på ett sökt boende för en resa, att det är fullbelagt. "Jaså! kommer ni mitt i veckan, då går det bra", blir svaret sedan.

Dagledigas verksamhet leds av en programgrupp. Verksamheten fördelas mellan inneträffar, dagsutflykter och flerdagsresor. Inneträffarna är alltid (sedan 20

år) på torsdagar kl. 14 i Studieförbundets lokaler i Västerås. Resorna görs inom- och utomlands. Många av deltagarna medverkar i VOF:s aktiviteter och inventeringar. En aktiv holkgrupp gör allt från falklädor till holkar i olika storlekar. Holkgruppen har varit verksam i snart 17 år.

Det har blivit många härliga och roliga minnen i en fin samvaro. Nu fortsätter vi...

Gunnar Lignell, Pentti Tatti och Martin Green

VOF 50

1969 - 2019

Den 7 november 1969 hölls ett konstituerande möte där man beslutade att bilda Västmanlands Ornitologiska Förening som regional organisation av Sveriges Ornitologiska Förening. 30 SOF-medlemmar från olika delar av Västmanland var närvarande. Livliga diskussioner utspann sig bland de närvarande om "Västmanlands" skulle hänföras till landskap eller län. Man enades om att låta SOF avgöra denna fråga. Dock rekommenderade man SOF att gå på länsregion.

Det beslutades vidare att föreningen skulle börja sin verksamhet i och med detta möte. Till ordförande i interimstyrelsen valdes

Ingvar Granqvist, Virsbo och till vice ordförande Lennart Urby. Vid årsmötet 27 februari 1970 valdes dessa till ordförande och vice till den ordinarie styrelsen.

Aktiviteten i föreningen var redan från början mycket hög med kontaktblad, örninventering, midvinternräkning, rapportkommitté och resor till bl a Öland och Runde. Samarbete med Västerås Ornitologiska klubb, Fagersa Fältbiologer, Ramnäs Naturklubb och Virsbo Ornitologiska klubb inleddes vid den första internationella novememberinventeringen av andfåglar i Sverige i november 1969. ■

En härlig tårta med talgoxe i marsipan fick deltagarna smaka vid jubileumsårsmötet i Ramnäs.

Under jubileumsåret 2019 kommer VOF som vanligt att erbjuda ett digert exkursionsprogram. Dessutom kommer ett antal jubileumsaktiviteter att genomföras:

- De 50 vanligaste häckfåglarna i Västmanland presenteras på hemsidan med en fågel varje vecka i 50 veckor.

- Guider från VOF i Asköviken söndagar i april, maj juni.
- Fågelföreläsning för allmänheten i höst.
- Jubileumsresa
- Jubileumsnummer av FIV
- 50-års tröja
- Jubileumssittunderlag+ delas ut till alla deltagare i årets aktiviteter.
- Jubileumsutställning där även Dagledigas 20-års jubileum visas.
- Fågelaktivitet i stadskärnan för att visa våra fågelaktiviteter för allmänheten. Detta kanske erbjuds på alla orter med fågelklubbar.
- Jubileumsfest lördag 16/11.

Alla aktiviteter är inte färdiplanerade utan det sker fortlöpande. Håll koll på hemsidan och FB, där berättar vi mer under året.

Redaktionen får härmed presentera Västmanlands Ornitologiska Förenings första nummer av kontaktbladet. Det har fått bli ett introduktionsnummer, då vi ännu inte är på det klara med hur det definitiva utförandet skall bli. Dessutom kan det väl vara lämpligt att låta årgång 1 nummer 1 utkomma i anslutning till årsmötet i februari 1970.

Protokoll fört vid konstituerande möte med Västmanlands Ornitologiska Förening den 7 november 1969 i Fagersta.
Närvarande: 30 SOF-medlemmar från olika delar av Västmanland.

§1

Sammanställande Ingvar Granqvist hälsade de närvarande välkomna och nämnde att kallelse utsänts till de ca 130 SOF-medlemmarna i landskapet.

-

-

§5

Beslutades om att bilda Västmanlands Ornitologiska Förening som regional organisation av Sveriges Ornitologiska Förening, tills vidare täckande landskapet.

Saxat ur gamla ✂ FIV

NÅGOT OM PÄRLUGGLANS HOANDE

Dessa rader är endast sammanställda av anteckningar, jag gjort 20 januari till 5 mars 1969.

Åtta lokaler med hoande pärlugglor har besökts. Sex av ugglorna befann sig inom ett område på ca 20 km. De två andra på annat håll. Alla lokalerna besöktes under kvällstid någon gång mellan 1.3.30 och 24.00, vanligen mellan kl. 20.00 och 21.00.

Man kan säga, att pärlugglan börjar ropa så snart skymningen övergått i mörker ("Nu är det mörkt"). Den 28 februari inledde den första ugglan konserten kl. 18.50. Hoandet börjar ganska trevande och med långa pauser. Intensiteten ökar dock och fram emot midnatt kan de liksom inte sluta, fortsätter av bara farten. Har man stått och lyssnat länge, går ej ljudet ur öronen. Det följer en resten av det vakna dygnet och man hör det, när man går till sängs. Det etsar sig in på något sätt.

Nu har man chansen att få höra olika läten. Normalt hör man revirlätet, en tonrädsla av 5-10 ljudstötter i jämn tonhöjd. Ugglan hävdar sitt revir och annonserar samtidigt efter hona om ej sådan finnes. Ibland hör man samtidigt med revirlätet ett något "jam-liknande" ljud, som troligen härrör från en hona. Det är ganska svårt att uppmärksamma detta senare läte.

Skulle ugglan bli oroad på något sätt, av annan ugglas eller härmande ornitolog, sätter den igång med ett läte, som kallas defensivläte. Det är uppbyggt på samma sätt som revirlätet men ljudstöterna stiger i tonhöjd mot slutet. Förmodar ugglan att det är en rival alldeles intill kan man få höra ett verkligt fångslande och nästan nervpirrande läte. Det börjar ytterst svagt, är till en början ett klanglöst knäppande liksom en rödhake, ökar i intensitet och styrka och får klang. Innan tonrädslan slutat, efter mellan en halv och en minut, står man helt förbluffad och förvånad över ljudstyrkan. Kom detta läte verkligen från en pärluggla? Första gången jag hörde det, jag hade lockat på ugglan, spanade jag efter en stor fågel, som jag förmodade kom flygande emot mig. Att det var pärlugglan begrep jag inte genast. Den gången flyttade den sig några tiotal meter och satte igång med en tonrädsla till, och då var saken klar.

Ytterligare ett fascinerande hoande har jag upplevt, då tillsammans med Inge Larsson och Lars Edström. Lätet var nytt för oss alla tre. Ett ihärdigt hoande som höll på utan paus. Vi fick flodsångare eller något ditåt i tankarna. Ugglan verkade vara i extas. Snart kunde vi höra ett "jam-liknande" läte samtidigt. Så småningom lade vi märke till små hack i serien. Det måste vara andningstillfällena. Vi kan naturligtvis inte säga precis i vilket sammanhang lätet används, men om man läser i J. Lindblads "I ugglemarker" kan man dra den slutsatsen att vi hört inledningen till själva parningsakten. Datum: 2 mars. Pauserna mellan tonrädskorna vid revirlätet brukar vara 2-3 sekunder eller längre. Defensivlätet har ofta omkring 1 sek paus eller kortare.

FOTO: LILLEBROR HAMMARSTRÖM

Den 28 mars var Bengt Brusling och jag ute i pärlugglemarker. Vi fick uppleva någonting intressant: ett flyktläte, som av klangfärgen och styrkan att döma var pärluggla. Fågeln flög i lugnt tempo runt, som vi förmodade, ett revir och utstötte po-ho med rätt många sekunders mellanrum. Vi uppskattade flygsträckan till mellan 50 och 100 m mellan varje po-ho.

Eftersom vi stod inom ett pärlugglerevir, fick vi för oss att ugglan var på "inspektionstur". F.ö. kan tilläggas att fr.o.m. 28 mars tystnade revirlätena mer och mer. Ungarna törjade kanske komma fram ur äggen.

Hur är vädret när pärlugglorna hoar? Det skiftar. Lufttrycket har nog ej någon större inverkan, även om det (oftast rätt högt vid aktivitet. 752 - 782 mm har antecknats. Temperaturen inverkar ej: mellan +20 och -20°C har noterats. Blåsväder gillar ugglorna däremot ej, särskilt inte om vinden kommer från en nordlig riktning. Molnighet och sikt spelar ej så stor roll, men månklara nätter tycks ha en viss dragningskraft. Dimma avskräcker. I parningstid får man väl räkna med att vädrets makter inte kan påverka ugglorna nämnvärt.

Ingvar Granqvist

Tofsmesen vår egen landskapsfågel

Text: Gunnar Lignell

Att tilldela Sveriges landskap en symbol för växt- och djurriket har en rätt lång historia. Det började med växterna som i Svenska kalendern för 110 år sedan presenterade landskapsblommor, vilka därigenom fick en officiell prägel. Det dröjde längre med djuren.

Världsnaturfonden, vars svenska sektion bildades år 1971, hade börjat fundera på landskapsdjur, men oenighet om hur dessa skulle utses gjorde att diskussionen sköts framåt i tiden. Det var först 1987, som dåvarande generalsekreteraren, Jens Wahlstedt, åter tog upp frågan och bland annat med ICA-kuriren kunde utlysa en tävling där läsarna inbjöds att nominera sina favoriter. I december 1988 fastställdes listan.

I Världsnaturfondens lista på landskapsdjur var 10 av 25 fåglar, men det skulle dröja ytterligare några år innan begreppet landskapsfåglar lanserades mer officiellt. Innan det skedde hade bland andra Jan Danielsson, medarbetare på Aftonbladet gjort en egen lista. Men Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) hade aldrig blivit tillfrågade.

Den som satte igång processen

med att utse speciella landskapsfåglar och låta dem få mer officiell status var en man från Helsingborg, Jan-Erik Lindblad. Han var intresserad av landskapsymboler i allmänhet och tog under sensommaren 1994

kontakt med SOF:s dåvarande ordförande, Sören Svensson, som kunde meddela att föreningen inte deltagit i tidigare presenterade listor.

Sören Svensson tänkte på idén och eftersom SOF under 1995 skulle fira 50-årsjubileum med temat "50 år med fåglar", skulle valet kunna presenteras och göras officiellt i samband med detta årsmöte. Idén presenterades för SOF:s styrelse under hösten 1994 och på nyåret 1995 uppdrogs åt regionalföreningarna att utse varsin representativ landskapsfågel. Regionalföreningarna fick tiden fram till slutet av mars för att utse de 25 olika arter som alltså skulle få äran att benämnas "landskapsfågel".

I Västmanland var läget en aning splittat. Sedan flera år tillbaka hade föreningen nattskärnan som symbol. En nattskärna fanns på omslaget till Fåglar i Västmanland och på

föreningens klisterdekal i färg jagade samma nattskärna fram med landskapskartan som bakgrund. Dekalen hade ritats av Tommy Lennartsson från Norberg.

Det behövdes tre på varandra följande styrelsemöten innan föreningen bestämde sig för att utse tofsmesen till landskapsfågel. Men det var inte bara nattskärnan som var konkurrent till tofsmesen, utan även skrattnåsen.

Fåglar i Västmanland nr 1/1995 innehöll en uppmaning att välja mellan dessa två, och med tillägget att tofsmesen dithills hade vunnit mest gehör. Styrelsen bestämde slutligen efter denna uppmaning att tofsmesen skulle bli Västmanlands landskapsfågel.

Motiveringen var, lite fritt uttryckt, att det är en liten tuff fågel från ett litet men tufft landskap, eller som det står i boken om landskapsfåglar "tofsmesen kan också vara nog så uppkäftig när hemfriden störs och föreningen intar utan vidare spisning samma attityd när det trampas på fåglars rätt i till exempel naturvårdsfrågor."

Föreningens dåvarande ordförande, Inge Larsson i Virsbo, har i samtal bekräftat att tofsmesens tuffhet skulle kunna vara ett signum för ett litet landskap som Västmanland. Så snart som tofsmesen blivit officiell landskapsfågel startade arbetet med att ta fram en ny dekal för föreningen. Första dekalen gjordes i svart och vitt 1998 av Niclas (Andersson) Lignell (se motstående sida), men

trycktekniskt blev det ingen riktig succé, varför dekalen från 2006 är i färg och utförd av konstnären Dan Zetterström. Det är samma bild som finns i Fågelguiden.

Tofsmesen lyftes också fram i vinjetten till boken "Fågellokal i Västmanland" som kom ut 1999. I samma bok har Leif Lejdelin skrivit en liten artmonografi om tofsmesen, medan nattskärnan, den gamla symbolen fått en mer undanskymd plats i boken. Det var nog nattskärnans ganska undanskymda och speciella uppträdande som gjorde att dåvarande styrelsen önskade en mer synlig och robust fågel som finns i hela landskapet och som är trogen sitt revir under hela året.

Men det är inte bara vi skådare i Västmanland som fallit för tofsmesens charm. I Skåneornitologernas tidskrift Anser 4/2018 pryds omslaget av en tofsmes och inuti tidningen hittar du en lättsam, men informativ beskrivning under rubriken "Tofsprydd i barrskogars dunkel". Här får vi också veta att tofsmesen är symbol för nationalparken Trestickla i Dalsland, och att fågeln trots att den inte är speciellt vanlig i Skottland, ofta figurerar i reklam för lokal ekoturism. Till sist kommer här listan med alla 25 landskapsfåglar i Sverige. ■

Landskap	Art	Landskap	Art
Blekinge	Nötväcka	Norrbottn	Lavskrika
Bohuslän	Strandskata	Närke	Gulsparr
Dalarna	Berguv	Skåne	Röd glada
Dalsland	Korp	Småland	Taltrast
Gotland	Halsbandsflugsnappare	Södermanland	Fiskgjuse
Gästrikland	Storlom	Uppland	Havsörn
Halland	Pilgrimsfalk	Värmland	Smålom
Hälsingland	Slaguggla	Västerbotten	Storspov
Härjedalen	Kungsörn	Västergötland	Trana
Jämtland	Hökuggla	Västmanland	Tofsmes
Lappland	Blåhake	Ångermanland	Gråspett
Medelpad	M korsnäbb	Öland	Näktergal
		Östergötland	Knölsvan

Tjusningar med bilfritt

Text: David Liderfelt

Ekoskådning är en ökande trend. Även om bilen är ett viktigt hjälpmedel för upplevelser, kunskapsbyggande och skydd av fåglar finns det goda skäl att låta den stå ibland. I vilken grad skulle ditt fågelintresse kunna tillfredsställas fossilfritt?

Fågelskådning: Man upptäcker mer från cykeln och du kommer till platser dit bilen inte kan ta dig. Tomas Nilsson och jag fick syn på en trädlärka vid Skennaren när vi gjorde en tvådagarscykling till Hälleskogen 10-11 maj 2018. Vi hade garanterat missat fågeln om vi hade tagit bilen. Cykelturen gav för övrigt 104 arter.

Motion: Vem behöver inte röra på sig mer? För varje tur du ersätter med en cykeltur, promenad eller löprunda vinner du fysisk och psykisk hälsa. Det gäller både korta turer i vardagen och 10-mils cyklingar. Ersätter du en enda biltur med en promenad under året har du vunnit något. Hur många arter gav promenaden?

FOTO: DAVID LIDERFELDT

Svart rödstjärt vid djuphamnen: Tomas Nilsson var på väg längst Sjöhagsvägen och hör ett läte han inte känner igen. Han stannar till på cykelbanan och konstaterar att lätet kom från en fin hane av svart rödstjärt.

FOTO: OLE JONSSON

Smådopping vid Biskopsbron. Jag har alltid en liten 8*20-kikare i handen när jag springer. Jag stannade till vid Biskopsbron på en löptur 22/12 och såg direkt en skum tuva. I kikaren kunde jag konstatera att tuvan var en smådopping innan jag sprang vidare till Lögarängen för att kolla om det stod några trutar på bryggorna.

Pengar: Den givna vinsten är att du slipper betala soppan. Och går du "all in" och säljer bilen så har du snabbt sparat pengar till både nya cyklar, tub, kamera och handkikare.

Klimatet: Klimataspekten är till stor del moralisk när det gäller vår individuella påverkan. Din eller min egen påverkan är så liten att den är försumbar. Men, för att kommande generationer ska kunna leva i någorlunda fungerande civilisationer behöver väldigt många göra flera förändringar. Frågan kokar ned till våra värderingar och moral. I vilken grad vill du medverka till vad?

Mitt eget EKO-skådarår.

Jag har bra förutsättningar för eko-skådning.

FOTO: TOMAS NILSSON

Jag gillar att träna och har svårt att hitta tiden till både fåglar, träning och andra fritidsintressen och eftersom jag inte behöver bil i övrigt, så är den nu såld. Med andra ord, jag bättrar på konditionen, sparar tid och pengar.

Det har varit otroligt givande och också så klart ansträngande. För att få in lappuggla och slaguggla på eko-listan krävdes 30 mil på cykel. Den där tretåiga hackspetten på södra Björnön gav jag 12 mil utan att lyckas. Bra träningspass med andra ord. Jag minns med glädje alla vårkvällar vid Lövsta med dvärgmåsar, svarttärnor, smalnäbbad simsnäppa och myrsnäppa. Och om det ligger en amerikansk kricka på strandängarna går det snabbt att cykla de 15 kilometrarna från Västerås.

Under 2018 såg jag sammanlagt 184 eko-arter och cyklade 168 mil. De löprundor jag noterade som fågelutflykter sträckte sig över totalt 14 mil.

Att börja med eko-skådning har gett mig en ny dimension till skådandet, men inte ersatt allt. Jag har också hunnit åka till Öland, och dippat rubinnäktergalen under året. Gör eko-skådningen till en kul utmaning – efter just dina förutsättningar! Hur många eko-arter ser du 2019?

Vad är EKO-skådning?

Det finns inga officiella regler för eko-skådning. Vissa eko-skådare räknar enbart

David Liderfelt - EKO-skådare

fåglar de ser med hjälp av muskelkraft och sin bostad som utgångspunkt. Andra tillåter kollektivtrafik eller elcyklar och att utgå från sin sommarbostad. Välj det som passar dig bäst. Vill man tävla och jämföra sig med andra får man komma överens om hur man ska räkna. ■

EKO-skådning – några tips

- Låt dig inspireras av andra och gå med i facebook-gruppen **EKO-skådare**.
- Uppmuntra dig själv för de gånger du väljer bort bilen. Sker det en gång på ett år, så har du vunnit en liten, liten seger för din hälsa, ekonomi och för klimatet.
- Skaffa utrustning som passar dig. eko-skådning ställer lite andra krav på utrustning och det finns olika sätt att lösa det. En riktigt bra cykel och lätta kikare är inga nödvändigheter, men det sänker tröskel.
- För den tävlingsinriktade – börja räkna eko-arter. Hur många fixar du på ett år? Hur stor kan din totallista bli? Hur många mil cyklar/springer/går du på ett år?

SVALOR PÅ SJÖBOTTEN

Text: Gunnar Lignell

Hösten 1789 lär ha varit ovanligt mild och fin. Hos oss i Sverige, långt från de storpolitiska händelserna i det avlägsna, men dittills så dyrkade Frankrike, fördes en debatt på botten-nivå. Botten i detta fall var sjöbotten och ämnet för debatten var huruvida svalor faktiskt tillbringade vintern där eller inte.

Denna höst publicerade också ämbetsmannen och akademiledamoten Gustaf von Carlson, i Vetenskapsakademiens handlingar, egna bevis för att svalor tillbringar sina vintrar i dvala på botten av landets insjöar.

Men hur kunde denna, för oss nutida människor så främmande föreställning slå rot och leva kvar så länge? För att få svar på den frågan måste vi söka oss tillbaka ända till 300-talet före vår tideräkning och till den grekiske filosofen Aristoteles.

Han fastslår helt framt att vissa fåglar, i stället för att flytta till varmare trakter, inväntar nästa vår försänkta i dvala i allehanda håligheter. Den romerske lärdomsgiganten Plinius bekräftade drygt trehundra år senare dessa utsagor. Dessa lärda herrar kom med sin auktoritet länge forma den naturvetenskapliga världsbilden.

Men den som definitivt och för nära 500 år sedan sänkte svalorna till sjöbotten var Olaus Magnus i sin "Historia om de nordiska folken", som gavs ut i Rom år 1555. Olaus Magnus var ingen naturvetare, utan teolog, och utnämndes faktiskt av påven till Sveriges ärkebiskop år 1544.

Hans stora verk om de nordiska folken är en sällsam läsning. Olaus Magnus skriver att trots att svalorna faktiskt flyttar, "så händer det icke förty rätt ofta, att fiskare i de nordiska vattnen råka draga upp svalor, som bilda liksom en hopgyttad massa."

Man har lagt märke till, fortsätter han, att efter det att svalorna uppspänt en ljuvlig sång har de helt stilla sänkt sig ned i vassen.

Om svalorna dras upp och bärs in i stugvärmen kvicknar de till och flyger omkring en kort stund, men dör snart eftersom de blivit onaturligt väckta, slutar Olaus Magnus. För renässansmänniskan var kanske dessa saker inte märkvärdigare än att man trodde på Fågel Fenix och andra fantasidjur.

Märkligare är kanske Linnés vacklande inställning till svalornas hibernation, som vintersömn kom att kallas. År 1731 fastslår han efter att ha haft Olof Rudbeck d.y. som lärare att svalorna var flyttfåglar och ingenting annat. Men 26 år senare sällar sig Linné till sjöbottenteorin och skriver "på ett strå av vass eller säv sätter sig först en fågel, därefter flyger en andra och en tredje dit, och antalet ökas ända till dess sträet, icke i stånd att bära upp deras tyngd böjer sig och sänkes i vattnet tillika med svalorna som sitter därpå."

Det var ord som dessa från en auktoritet som Linné, som fick vetenskaparna att ställa sig i två läger; emot eller för sjöbottenteorin. En som definitivt var för teorin var Gustaf von Carlson, som i Vetenskapsakademiens handlingar 1789 publicerade sina "Anmärkningar om Svalor". Carlson var inte fackman, men hängiven amatörornitolog. Sin bärgning fick han som ämbetsman, bl a som statssekreterare vid krigsexpeditionen och som president i Vasa hovrätt. Hans naturaliekabinett på godset Mälby i Södermanland var imponerande, inte minst vad gäller uppstoppade fåglar. Trädgården pryddes bl a av jättestora valben från den kaskelot som hade strandat vid Hunnebostrand år 1749.

Illustration ur Olaus Magnus Historia om de nordiska folken.

Med spikskor på fötterna för att inte halka på isen dras svalorna upp från sjöbotten genom en vak.

Men nu åter till svalorna. Carlson håller med om att de flesta svalorna flyttar från landet, men säger han; "Förmodligen kvarstadna om hösten de unga Svalor, som ännu icke äga nog styrka att uthärda resan til de varmare och från oss aflägsne Länder, dit de äldre Svalor vanligen flytta undan våra vintrar...Hvaremot de svagare, som inom sig torde känna deras oförmögenhet at göra en lång flyttning, hafva utav naturen den ingifvelse, at göma sig på den ljunma sjöbotnen..."

Han styrker sin teori med att hänvisa till en händelse år 1781. Carlson skriver; "År 1781, såg jag, i många personers närvaro, med vinternot utur sjön Sillen i Södermanland 2:ne Svalor updragas, som icke visade något tecken till lif: jag förvarade dem i ett varmt rum. Efter några timmar började de att röra sig och inom et halgt dygn flögo de omkring i rummet."

Egentligen är det rätt häpnadsväckande att en akademiledamot kunde få publicera sådana uppenbara lögnar. Men som sagt, teorin var inte motbevisad ännu. Carlsons inlägg applåderades av den likaledes sjöbottenfrälste Samuel Ödmann.

Hur det egentligen lyckades svalorna att övervintra utan att andas på ett halvår, bortsåg dessa herrar helt suveränt från. De förlitade sig på att gud i sin visdom kunde ordna detta. Debatten om svalornas vintersömn fortsatte under 1800-talets första decennier. Men varken Gustaf von Carlson eller Samuel Ödmann fick uppleva att deras teorier kullkastades. Vetenskapsakademien utlyste år 1849 en belöning till den som kunde visa upp en svala som påträffats i vatten. Anbudet upprepades 1850 och 1854 utan att några svalor uppvisades.

Den 10 maj 1854 kunder professorn Sundevall triumferande meddela att inga svalor upphittats. Därmed var svalornas hibernation på svenska insjöbottnar äntligen avförd från den vetenskapliga diskussionen. Idag skulle nog en debatt liknande denna avfärdas som "fake news".

Om du vill borra djupare i ämnet svalornas vintervila rekommenderas uppsatsen "Svalans våta grav" som ingår i boken "Den nöjsamma nyttigheten" av Gunnar Brusewitz. Boken ifråga kom ut år 1982 och finns nog att köpa antikvariskt, eller att låna på bibliotek. ■

FOTO: SÖREN LARSSON

Rödstjärten på Hälleskogsbrännan

Text: Sören Larsson och Erik Westman

Vid en sammanställning av fågellivet på brandområdet vid Tyrestabranden 1999 anges att rödstjärten blev något av områdets karaktärsfågel några år efter branden. Det redovisas inte några inventeringar som belyser utvecklingen och förekomsten i Tyresta.

I samband med den stora skogsbranden på Hälleskogen väcktes därför snabbt tanken att försöka följa rödstjärtpopulationen i det brandhärjade området. Rödstjärten häckar i olika typer av hålträd, håligheter på marken och även i holkar. Arten är därmed tidskrävande att inventera.

I Ramnäs hade vi tidigare erfarenhet av att få arten att häcka i holkar. För att få en rimlig arbetsinsats valdes därför att använda holkar, för att följa artens etablering och häckningsframgång inom detta inventeringsprojekt på Hälleskogsbrännan.

Holkstillverkning

Hans Jansson från Motala kontaktade oss och erbjöd sig att tillverka och på egen hand bekosta fågelholkar att sättas upp i brandområdet. Vi kom överens att Hans tillverkar 200 rödstjärtholkar av den modell vi sedan tidigare använt i Ramnäs. Hans fick en ritning och några månader senare anlände han med två

släpkärror nysnickrade rödstjärtholkar. Stort tack till Hans Jansson för hans initiativ och engagemang.

När Västmanlands Ornitologiska förening initierade sitt inventeringsprojekt av fågellivet på Hälleskogen kom studien av rödstjärten med och Ramnäs-Virsbo Naturklubb lånade ut holkar till VOF:s Rödstjärtpjekt.

Projektstart

Först under sommaren 2015 fick VOF tillstånd av länsstyrelsen i Västmanland att göra en studie av rödstjärten med hjälp av holkar. Holkar placerades ut i två områden inom naturreservatet Hälleskogsbrännan. Vi valde områden mitt i brandområdet där marken bränts hårt. Trädbeståndet dominerades av tall och trädens rotsystem var hårt brända. 100 holkar sattes upp i området kring Stora Gräsgården, ca 75 m ö.h. Den andra holkgruppen med 100 holkar sattes upp norr om L. Gottricken, ca 100-120 m.ö.h. Holkar har hängts på träd ca 1,5-2 m ovan markplan. Eftersom båda områdena utgörs av hård bränd skogsmark och alla träd är mer eller mindre brandskadade fanns det uppenbar risk att större delen av trädbeståndet skulle falla till marken, vilket också pågår nu.

Metod

2016 blev första året i studien. Holkarna i det södra området kom upp under sommaren och hösten 2015 och i norra området under vinter och vårvintern 2016. Holkarna sitter i genomsnitt 70-90 meter från varandra. Holkarna var fortfarande trävita när fåglarna anlände våren 2016. Tidigare studier av rödstjärten i Ramnäs har visat att fåglarna ogärna väljer nya trävita holkar. Från och med våren 2017 hade holkar blivit gråa och smälte bättre in i miljön. Studien är helt inriktad mot rödstjärt även om också andra arter som häckar i holkar kommer att registreras.

Ett första besök vid holkar skall göras inom sista 10-dagarsperioden i maj d.v.s. under den i trakten normala ägglägningsperioden. Ett andra besök skall göras i sista halvan av juni, den period då vanligtvis äggläggning påbörjas för omläggningar och andrakullar. Där rödstjärthäckning påträffas görs flera besök för att fastställa äggkullstorlek, ungprouktion samt ringmärka ungar.

Inventeringen av holkar i södra området har ombesörjts av Sören och Greta Larsson och i det norra området av Erik Westman, Lennart Urby, Alf Johansson, Hans Larsson, Jan-Erik Isaksson, Lars Ek och Sten-Ove Sandell.

Resultat

I det södra området häckade 2 par rödstjärt i holkar 2016, 3 par 2017 och åter 2 par 2018. I det norra området fanns inte någon häckande rödstjärt i holkar de två första åren men det uppehöll sig revirsjungande hanar i området båda åren. 2018 blev det mer intressant med åtta häckningar (förstakullar) och en andrakull eller omläggning i holkar i det området.

De två första åren lades 7 ägg i varje kull, alla äggen kläcktes och alla ungar blev flygga. 2018 rövdades båda häckningarna i det södra området under ägglägningsperioden, troligtvis av mård. De åtta häckningarna i det norra området 2018 resulterade i endast 38 flygga ungar (4,8 u/häckning). Anledningen var att en häckning övergavs

under ruvningsperioden samt att döda ungar noterades i tre holkar. För andrakullen saknas det uppgifter om äggkullstorlek och antal ungar.

2016 påbörjades äggläggningen mellan ca 12/5 och 19/5 och 2017 blev ägglägningsstarten en dryg vecka senare. 2018 blev ägglägningsstarten mer utdragen i tiden. Den tidigast påbörjade äggläggningen var den 12 maj (södra området) och den senaste 31 maj och den startades i det norra området..

År	Antal häckningar	Antal ägg	Antal ungar
2016	2	14	14
2017	3	21	21
2018	11	53	38

Tabellen visar häckningsresultatet för rödstjärt de tre första åren på Hälleskogsbrännan

Diskussion

Studien har hittills pågått endast tre häckningssäsonger varför det blir intressant att följa utvecklingen kommande år. Rödstjärten var inte speciellt attraherad av att häcka i holkar de två första åren. Det tredje året 2018 uppstod en märkbar förändring framförallt i det norra området, fåglarna började acceptera

FOTO: SÖREN LARSSON

holkarna som häckplats. Förklaringen kan vara det vi sett i tidigare studier av rödstjärten. Där har rödstjärterna föredragit gamla gärna hårt slitna holkar istället för nya som häckningsplats. Varför det inte blev samma utveckling i södra området som i norra vet vi inte. Konkurrens från andra arter som häckar i holkar förekommer inte på brandområdet och miljöförändringen ser likartade ut i båda områdena.

En beräkning av häckningstätheten i det norra området 2018 visar på en täthet på 4,7 häckningar/km². Tätheten är inom ett litet lokalt område men den är i förhållande till andra studier av arten i Västmanland överraskande stor.

Den goda häckningsframgången för de par som häckade i holkarna de två första åren förbyttes till ett mindre framgångsrikt år 2018 med döda ungar i kullarna, en övergiven häckning och två rövade häckningar. Vi misstänker att den mycket varma och torra sommaren 2018 skapade födobrist för rödstjärterna.

Exempelvis hade föräldrafågarna levererat trollsländor och större skalbaggar (barrträdlöpare och brun barkbock) i holkar, insekter som ungarna inte kunde tillgodogöra sig. Kraschen hos smågnagarna vårvintern 2018 innebar att

bl.a. mård, småvessla och huggorm behövde utnyttja nya födonischer t.ex. fåglar och där ingår också rödstjärthäckningar.

Sammanfattning

Studien visar efter denna korta perioden av tre år, att rödstjärten inte blivit en karaktärsart för brandområdet. Vi hittade inte någon rödstjärthäckning i naturlig boplatz inom holkområdena men det uppehöll sig sjungande revirhävande fåglar där. Däremot hittade vi enstaka häckningar i andra delar av brandområdet, bl.a. i ett tidigare bo av tretåig hackspett. Det är med stort intresse vi följer artens fortsatta etablering på brandområdet under kommande år. ■

Källor:

Ulf, Johansson. 2006. Branden i Tyresta 1999. Dokumentation av effekterna. Naturvårdsverket.

Larsson, S & K-Å, Källebrink, 2001. Rödstjärtpjektet i Västmanland. Fåglar i Västmanland 32(2001) 4-8

Larsson, S & K-Å Källebrink, 2002. Rödstjärten i Västmanland 2001. Fåglar i Västmanland 33 (2002) 32-36.

Att titta ut genom mitt sovrumsfönster har jag funnit är ett trevlig sätt att skåda på. Att det dessutom finns en hel del buskar och träd utanför gör inte saken sämre. Alltid finns det någon mes, kråkfågel eller fink som gör något framför mig ute i kvarteret. Det har efter något år blivit flera trevliga bekantskaper med bland annat skogsduva, ärtsångare, rödvingetrast, ormvråk och där mötet med Västmanlands andra kungsfågelsångare självklart sticker ut. En dag i januari blev det lite skådande igen.

Text: Filip Jansson

Influensa. Inte det roligaste att ha. Jag vill ju ta vara på all ledig tid jag har när det är ljust på att vara ute i fält och leta fågel. Men nu ligger jag här och gör ingenting. Genom väggen hör jag talgoxarnas klingade och blåmesarnas kvittrande sånger. Blir glad av att mesarna kan muntra upp mig. Jag kravlar mig upp och tittar ut genom fönstret.

Snödrivor i mängder. Måste säkert vara rätt kallt ute. Men i mitt rum är det varmt och skönt. Jag vänder upp blicken och tittar i grannens körsbärsträd. "En bofink" hinner jag tänka innan fågeln lyfter och drar iväg. En stund senare återfinner jag bofinken. Men det är inte en, utan två fina hanar som sitter i ett träd. Även om bofinken börjar bli en alltmer vanlig vinterfågel i Västmanland, blir jag väldigt glad över att få se dessa två. Trots att färgerna är matta i vinterdräkten kan det bruna, blåa och röda tydas. Det är så annorlunda att se de så tysta och närmast vara lite timida, vippandes med stjärten som en metronom, av helt annan karaktär än när de framhäver sin kraftfulla sång och verkligen utlyser sin närvaro. Men det är inte allt för långt kvar till det är dags för dem att göra det.

Det tjatras och jag vrider på huvudet. En flock med gråsiskor flackar runt, sätter sig i några höga björkar, klättrar runt, flyger ner, klättrar runt och flyger upp igen. Jag får intrycket av en klass med dagisbarn ute på en skolgård; konstant i rörelse, hela tiden på nya upptåg och så klart bedårande.

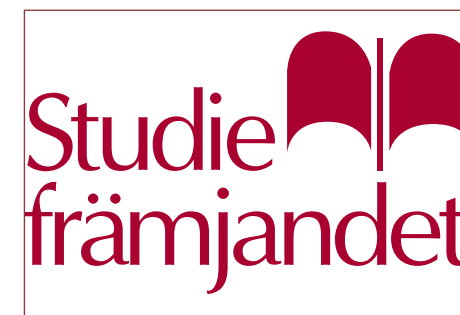
Så plötslig sitter två stenknäckar där framför mig. Diskret har de kommit fram och sitter nu där i trädet bortom grannarnas tomt och tittar sig lite försynt omkring. Doldisarna, som inte gärna visar upp sig, men ändå finns de där ute, i sitt undanskymda liv. Otroligt vackra fåglar. Vackert bruna, med sina blåa inslag på vingarna. Och så den stora näbben, som kan knäcka körsbärskärnor som ingenting. Jag skulle helst inte vilja ringmärka en sådan. Den

Stenknäck hane

skulle säkerligen få alla blåmesar och deras bett att framstå som ett litet nyp. Nä, vissa fåglar är bättre lämpade att bara titta på ute i det fria än att beundra i handen. När jag tänkt klart har de försvunnit, såklart.

Jag lägger mig tillrätta i sängen igen och tänker på vad jag fått se. Flera fina möten, med vanliga fåglar, men samtidigt så speciellt på något sätt. Jag får en känsla av att ha upplevt något som man sällan får se. Fåglarna har ingen aning om att jag tittar på dem, utan lever på sitt liv som om ingenting har hänt. Unika möten med vanliga fåglar. Det är väl det som gjort att jag fastnat för detta. Jag kan verkligen ta och uppmäna er som inte brukar göra detta att då och då testa att titta ut någon minut. Vem vet, kanske får du uppleva något du aldrig fått se tidigare. ■

Saxat ur gamla FIV

Svanorna de sjunga

Svanens ankomst är en av de höjdpunkter, som våren kan bjuda på. Många är de oväders-dagar, man traskat iväg för att med en viss oro ta reda på hur det gått för svanarna under det senaste dygnet. Men även för att räkna in eventuellt nya svanar, förstås.

Svanen röner ett visst intresse ibland befolkningen runt omkring i byarna. Det kan man tidvis ha ganska så stor nytta av, t ex när man inväntar det första exemplaret.

Jag skulle tro att sångsvanen röner det största intresset av våra fåtaliga svanarter. Inte bara pga av att den är så vacker utan även pga att den är relativt intelligent. På en rutintur en eftermiddag hade jag med mig en kamrat, som var skicklig i att härma svanarna. Vi satte oss ned på vallen, och han började härma. Konstigt nog lystrade fåglarna genast till ropet. De kom simmande, flygande och gående över isen. Alla som var inom hörhåll och många fler, som drogs med av ren nyfikenhet, var snart samlade i en halvcirkel framför oss. Vi blev naturligtvis lite konfunderade över vad de tänkte ta sig för.

Trots detta fortsatte min kamrat att härma dem. En del fåglar simmade likgiltigt om

kring och åt, andra var alldeles stilla, medan åter andra reagerade våldsamt genom att fräsa och uppträda hotfullt. Cirkeln blev allt snävare, så vi fann för gott att lämna fältet. Sedan dess har vi undrat mycket över detta svanarnas beteende. Vi hade tydligen kommit in på en passande "våglängd".

Något av det vackraste med svanar jag upplevt är kanske det som hände en varm kväll i slutet av våren. Svanarna, som nu var uppe i flera hundra, hade se senaste dagarna varit ovanligt oroliga. Jag förstod att uppbrottets stund var nära. Jag var på väg ner mot sjön som vanligt, när jag fick höra att det var något speciellt på gång. Mycket riktigt. Upp över kullen, som skymde sjön, kom den första plogen med svan. Så följde plog på plog. Det var något så förtrollande att höra deras trumpetanden och det kraftiga ljudet av vingslagen.

Jag stod som fastvuxen vid jorden utan att röra ett finger och bara njöt. Så kom till slut den sista plogen strävande upp över kullen mot en rödflammande himmel.

Så var allt över. Det blev så underligt tyst omkring mig. Våren var plötsligt över.

Kjell Eklund 1970

Järpe äter vitsippa

Sällan får man ju tillfälle att studera järpen något ingående, ofta inskränker det sig till en uppstött fågel som bullrande flyger in bland granarna, eller så träfar man på den på sommaren, i slutet av juni eller början av juli, då hönan har ett koppel av ungar med sig. Men då avlägsnar man sig ju snabbt så inte kullen skingras. Men våren 1980 kude jag i alla fall studera ett järppars födosök. Biotopen är en dalsänka med igenväxande f.d. åkermark omgiven av bergig blandskog. Honan gick och plockade bland gräs och gammalt löv, som det såg ut mest insekter och blad. Medan hanen däremot, lustigt nog enbart åt knoppar av vitsippa, som han på ett enkelt och snabbt sätt plockade en efter en. Under den tid jag studerade paret åt hanen ingenting annat.

Mats Andersson 1980

Flerbostadshus för småfåglar 2019

Att sätta upp fågelholkar är nog en vanlig sysselsättning för oss fågelintresserade. Ofta är holkarna standardiserade med mått som hämtats från ritningar. Det estetiska i holkbygget har haft en undanskymd plats. Men i Berghamra i Västerås, har Christian Gesser åstadkommit en fågelholk som uppfyller högt ställda krav på god design. Holken, ska enligt konstruktören, passa för gråsparv/pilfink och kan klassas som ett flerbostadshus. Möjligen kan det bli lite väl varmt för fåglarna, eftersom den är placerad utan träd som ger skugga mitt på dagen. Om den blivit bebodd första året vet vi inte, men den utgör ett snyggt inslag i ägarens trädgård.

Obsar hämtade från rapportsystemet Artportalen 1/11 2018 - 10/2 2019

Observationerna är ej granskade
av RK eller RRK.

Text: Gunilla Hammarström

November

1 ex. **svärta** sågs rastande i Norasjön, Nora sn. den 3 och 2 ex sågs rastande i Vikern, Vikers sn. den 14.

1 ex. **smådopping** rapporterades från Ullersättersvägen, Hagaberg, Frövi, Näsby sn den 3.
1 ex. ägretthäger sågs i Norsa, Munktorps sn. den 5.

1 ex. **alfågel** rapporterades från Köpings hamn, Köpings sn. den 11 och 1 ex. rapporterades från Vikern, Vikers sn. den 14.

2 ex. **tallbit** hördes vid Ekebergshöjden, Hällefors sn. den 14 och 1 ex. från Läkaret, Djipebo, Sura sn. den 25.

1 ex. 1 K **kaspisk trut** rapporterades från Ångkraftverket, Västerås den 4 och från Färjkajen, Västerås den 17.

1 ex. **bergglärka** sågs födosökande vid Spikskär, Björskogs sn. den 18.

December

1 ex **lappuggla** sågs vid Storbövägen, Fellingsbro sn. den 1 och 1 ex. sågs i Nordanberg, Möklinta sn. den 11.

1 ex. 1 K **kaspisk trut** sågs vid Färjkajen, Västerås den 4.

1 ex. **ägretthäger** sågs födosökande vid Stenbryggan, Kolbäcksån, Ramnäs sn den 5.

1 ex. **hökuggla** rapporterades från Vässlingbyholm, Fellingsbro sn. den 9.

2 ex. **tallbit** sågs födosökande vid Jordbron, Hällefors sn.

den 13 och 5 ex. sågs förbiflygande vid Grällstaåsen, Kila sn. den 30.

1 ex. **smådopping** sågs vid Biskopsbron, Västerås den 22.

2 ex. **bändelkorsnäbb** sågs förbiflygande vid Skattgården, Dingtuna sn. den 22.

Januari

1 ex. **smådopping** rapporterades från Bryggargatan, Västerås den 1.

1 ex. **hökuggla** sågs stationärt vid Fellingsbro kyrka, Fellingsbro sn. den 3 – 7.

1 ex. 2 K **gråtrut x vittrut** (frågetecken), sågs i Djuphamnen, Västerås den 14.

2 ex. **tallbit** sågs förbiflygande vid Hällen, Ramnäs sn. den 16.

Februari

1 ex. **smådopping** rapporterades från Falkenbergsska kvarnen, Västerås den 2 – 8.

FOTO: LENNART WAARA

Vinterutflykt till Ekeby våtmark

Text: Filip Jansson

Årets första exkursion, en lördagsmorgon i januari, bar till Ekeby våtmark för att leta efter annorlunda och vanliga övervintrande fåglar i de öppna dammarna. Det var bara lite moln på himlen som gick i kaskad av lila, rosa och orange.

FOTO: CHRISTINA LINDQUIST

Vi började med att åka till den södra delen och letade i dammarna bland alla gräsänderna. I virrvarret kunde vi hitta sothöns Men när vi letat lite till så simmade det plötsligt fram en rörhöna, och på bara några meters avstånd höll en kricka till. Sedan så fick vi syn på en smådopping som vilade mot strandkanten. Inte det lättaste att hitta en blixstilla liten ljusbrun fågel mot fjolårsvegetationen. Sparvfinkarna kvittrade medans den stigande solen värmdde alltmer. Något annat som värmdde var när en varfågel plötsligt satt högst uppe i ett litet träd, till allas stora lycka.

Vi rörde oss sedan norrut mot fågeltornet som står mitt i våtmarken. Härifrån hade vi bra utsikt över ännu fler dammar. Vi kunde se både knölsvan och sångsvan samt en bläsandshane som simmade tillsammans med några gräsänder. Även här hade vi en smådopping, och denna individ var vaken och gled diskret men synligt längs med strandlinjen.

Vi fortsatte ytterligare norrut, då några av oss hade hört och sett en vattenrall. På vägen dit fick vi se grågås och kanadagås. Vattenrallen

höll sig tyvärr borta och kunde inte återfinnas. Det blev dags för fika. Solen hade nu kommit högt upp på himlen, där en havsörn majestätiskt seglade. Sångsvanarna trumpetade från en av dammarna. Då flög fåglarnas juvel förbi: kungsfiskaren. I medljus dessutom, så att fågeln verkligen glänste. Tyvärr fick bara jag och två andra se eller höra den, så vissa missade tyvärr att få se denna skönhet.

Vi gick sedan tillbaka till där vi startade för en sista koll. Nu hade visst ytterligare en vattenrall dykt upp, och visade sig fint för alla. Plötsligt var det även en forsärla vid strandkanten. Den promenerade fram och tillbaka, vippandes med sin långa stjärt.

Nöjda med det vi fått se åkte vi sedan vidare till det andra fågeltornet. Nu hade vi utsikt över fler områden, och flera fåglar blev synliga för oss. Några salskrakar simmade i grupp och ytterligare en kricka simmade i kanalen nedanför oss. En gärdsmog smattrade runt omkring oss. Detta fick avsluta vår trevliga dag och vi åkte därefter hemåt. ■

Notiser

berguven. Ansvarig inom VOF för denna inventering är Kalle Källebrink, Sala.

Berguvens status i landet är oklar och från flera håll har kommit farhågor om minskning av populationen. För att bättre få kunskap om vad som händer med våra uvar kommer BirdLife Sverige att 2019-2020 driva en nationell inventering av arten. Förhoppningsvis kommer vi därmed inom några år att ha en bättre uppfattning om hur det egentligen går för berguven. Ansvarig inom VOF för denna inventering är Kalle Källebrink, Sala.

Program lokala klubbar i Västmanland

Mer info
på resp klubbss
hemsida.

Tid Mars	Lokal klubb	Aktivitet
15	Hällefors	Ugglelyssning
15-24	Nora	Ugglelyssning
16	Hedströmsdalen	Ugglelyssning
16	Ramnäs-Virsbo	Ugglelyssning
23	Frövi	Ugglekväll.
April		
06	Frövi	Sjömosjön
06	Hedströmsdalen	Strömstare vid Trångfors, Hallstahammar
10	Ramnäs-Virsbo	Frukost och fågelskådning vid Högbyaden.
17	Ramnäs-Virsbo	Frukost och fågelskådning vid Storgärde.
20	Hedströmsdalen	Lagårdssjön, Hallstahammar
24	Ramnäs-Virsbo	Skådning vid Högbyaden
29	Frövi	Sörbysjön. Beckasinkväll med hopp om dvärgbeckasin.
Maj		
01	Frövi	Heldagsobsen. Bevakning vid olika lokaler.
04	Hedströmsdalen	Fågeltornskampen. Norska
04	Ramnäs-Virsbo	Fågeltornskampen vid Högbyaden
01	Ramnäs-Virsbo	Skådning vid Storgärde
12	Frövi	Sällingesjön.
18	Hedströmsdalen	Frövisjön
31-1/6	Frövi	Dygnsinventeringen
Juni		
01	Hedströmsdalen	Nattågellyssning
05	Nora	Nattfågellyssning Kvismaren
05	Ramnäs-Virsbo	Nattfågellyssning
08	Frövi	Nattfågellyssning

Västmanlands lokala klubbar

Arboga Fågelklubb

Ordf. Seppo Leppälampi
076-645 9780
seppoleppalampi@hotmail.com
www.arbogafk.net/

Hällefors Ornitologiska Förening

Ordf. Aulis Syväjärvi
070 687 1111
aulis@atasteofmedia.se
www.halleforsornitologiskaforening.se/

Fagersta Fågelskådare

Ordf. Jan Hellström
070 213 9665
lahol7@hotmail.com
www.fagerstafagelskadare.se

Nora Biologiska Förening

Ordf. Peter Bernövall
070 212 3658
peterbernovall@gmail.com
www.norabf.se/

Frövi Fågelklubb

Ordf. Anders Hjerling
072-305 8690
anders.hjerling@telia.com
http://birds.nu/ffk.htm

Ramnäs Virsbo Naturklubb

Ordf. Sören Larsson
070 5678 725
soren20@telia.com
www.hemsida.net/suranatur/

Hallstahammars Naturskyddsförening

Ordf. Christer Andersson
070-744 34 81
christer.andersson13@telia.com

Sala Fågelklubb

Ordf. Kalle Källebrink
070 640 0501
kalle.kallebrink@gmail.com

Hedströmsdalens Ornitologiska Förening

Ordf. Tina Nordberg
070-303 1610
tina_nordberg@hotmail.com
www.alcedoattis.se/

Skultuna Naturklubb

Ordf. Börje Eriksson
070 712 8820
borje43@gmail.com

Ställdalens Naturstudieklubb

Ordf. Thyra Lundell
0580-201 66
tallvagen@swipnet.se

Studie
främjandet

B FÖRENINGSBREV

Returadress
Fåglar i Västmanland
c/o Ulf Carlson
Byggmästarv 20
734 40 Hallstahammar

Västmanlands Ornitologiska Förening
www.vof.birdlife.se